
Peter. C. Abonyi

A FELVIDÉKI KÉT SZENT SZÍV-TEMPLOM

A templom építésének ötletemég a kommunista uralom, a vallási elnyomatás idejében született és fokozatosan körvonalazódott a kelyi katolikusok, bölcselek és irodalmárok, például Hanus és Kutnik professzorok gondolataiban, míg az 1989-es bársonyos forradalom után végre lehetőség nyílt a megvalósításra is. Minthogy az elképzelés hosszú időn át az építészek és képzőművészek érdeklődésének homlokterében állt, természetes volt, hogy megpróbáljuk folytatni a megszakadt hagyományt. Jelen volt ugyanakkor az igény a templom, mint szakrális tér újszerű, modern megformálására is. Ez az alkotás a helyi társadalom legszélesebb rétegeinek lelkes és önfeláldozó akaratából és részvételével született. A terv a kifejezés teremtő szabadságának részegítő megélésében fogant, s a megvalósítás egyre tágasabb lehetőségeiben sikertült megszületnie. A templom ajándék Jézus Krisztusnak, s egyben uralkodása harmadik évezredének kezdete is. Ajándék a szó konkrét értelmében, mert alkotóinak többsége nem pénzért, hanem jószántából, vagy csupán jelképes tiszteletdíjért dolgozott. Az építkezésen a lakosság egésze dolgozott, és maguk viselték a költségeket is; sajátos helyzet, amikor a megrendelő, a beruházó, a kivitelező és a felhasználó ugyanaz a helyi civil társadalom. Ez a helyzet a konszenzusos, demokratikus párbeszédet és az egybegyűlteket és résztvevőket mindegyikének egyenjogúságát követelte meg. Külföldről mindenfelől megértés és

bátorítás érkezett. Az épület befejezéséhez a kifejezetten e célra alapított *Archa Locus* jóvoltából nemzetközi képzőművészeti szimpozion nyújtott segítséget. Az *Archa Locus* a magyarországi, balassagyarmati *Arttékaival* és a közeli Ruzomberokban működő *Rozetáival* együttműködve végezte a szervezést. Sok szlovák, cseh, magyar, lengyel, olasz és francia művész vett részt a szimpozionon és működött közre a munkálataokban. A soknemzetiségű, sokvallású és sokmesterségű résztvevők nyílt, szeretetteljes együttműködése és párbeszéde ökumenikus lelkeséget és inspiráló légkört teremtett; ezt lelkesen üdvözölte a katolikus egyház, s a pápa levélben fejezte ki örömeit. A közös műalkotáson való munkálkodás a legjobb módja annak, hogy legyőzzük előítéleteinket és áthidaljuk a köztünk lévő különbségeket. Hiszem, hogy ez sikerült nekünk, akik egy hajóban eveztünk és evezünk mindannyian.

Tervismertetés

A terv a következő érzelmi-organikus stációk sorozatában keletkezett: óhaj – remény – hit – szeretet – beleérzés – inspiráció – képzelet – ábrázolás – megvalósítás – kontempláció. A templom Jézus Szent Szívének és a Szűzanya Tiszta Szívének nevére nyert felszentelést. Az építés szándéka a szívben és a szeretetben fogant, s a kész mű mindenekelőtt kifejezőerejével ragadja meg a szívet és az érzelmeket. Paradox helyzet, hogy

végző megjelenésében nem a hagyományokat követi, mégis képes megszólítani az idősebbeket is. Elkészültét a közösség örömmel és mély megilletődöttséggel üdvözölte. A terv gyökere a bibliai keresztény szimbólumok megtestesülése. Az építészeti elemek mindegyikének megvan a maga szimbolikus elnevezése; ezek a szimbólumok számtalanféleképpen kapcsolódtak egybe, és különös viszonyaikban ők alkotják a keresztény organikus kultúra gyökereit és hagyományait. Az építészeti e szavainak és kifejezéseinek kapcsolatai – mint sajátos, leibnizi *monászok* csoportosulásai – jóval többek, mint egyszerű mondatok. Az így támadó „beszéd” a kollektív kulturális tudattalan nyelve, amely legyőzi az intellektuális-ideológiai konstrukciók felszínes linearitását, és megteremti a rész és az egész természetes, szerves kapcsolatát; az *egység a szá-*

mosságban és számosság az egységben állapotát. Az építészeti nagy lehetősége, hogy feltárja a jelentés azon tartományait, amelyeket mostanáig csak a mesterség különleges törvényeinek ismeretében, a gótikus szobrászat vagy a barokk festészet fogalmaival lehetett megközelíteni. Ma már nem leegedő, ha felfestjük a diadalív két oldalára az alfát és az ómegát; ezeknek közvetlen és szerves módon kell megjelenülniük magában az építészeti konstrukcióban, a tér szerveződésében és az épület körvonaláiban. A templom a kereszténység mítoszának fogalmi szerint értendő szerves struktúra, amelynek két centruma a szentély és a hajó, s két kompozíciós főtengelye van; egy *héber* és egy *hellenisztikus*, mert e két minőség alkotja a kereszténység gyökerét. A kulcsszimbólumok a ház és a hajó, s mint ökumenikus jelkép, a kereszt. A hajó szimbóluma a jelentés

három fő síkján lelhető fel: Noé bárkája, a templomhajó és a tető, amely egyben a mai kor űrhajójának jelképe is. A szimbolika így bontakozik ki a legapróbb jelentésrészletekig. A templom terében és a hajó terében megtett, minden sétának megvan a maga egyedi, szimbolikus értelmezése, ahogy az

emberi életen való végighaladás (*végigvitorlázás*) Krisztus életének személyes síkon megvalósuló metaforája. Minden egyes jelentésréteget elmagyarázni nemcsak lehetetlen, de szükségtelen is. A lényeg, hogy nyílt szívvel, előítéletek nélkül fogadjuk be ezt a műalkotást – vagyis úgy, ahogyan alkotói létrehozták.

